

ששת אברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א
בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

להצלחת דן בן חנה וזוג' עכב"ב - לבריאות שמירה עליונה והרמת קרן המזל וכט"ס לעד אכ"ר

גליון מס' 409

ערש"ק פרשת "פיקודי", כוז' באדר א' תשע"ד

שבת מברכיך
ר"ח: אדר ב'
המולד: בליל ראשון
בשעה 3
10 דקות ו-8 חלקים

כוז' הדיבור!

כאשר ברא ה' יתברך את עולמו הוא בחר לברוא את האדם - נזר הבריאה אחרון. האדם נברא לעולם מושלם, מלא כל טוב לחדד לו את הענין שהוא בחיר הבריאה והכל נברא לצורכו ולמענו. אכן כן, על אף שיש יצורים חכמים ומתוחכמים בעולם, אין הם מתקרבים לחוכמתו ויכולת הביצוע של האדם. אחד הדברים העיקריים והחשובים ביותר שמבדיל אותנו משאר יצורי תבל זה היכולת לדבר ולתקשר עם הכל, ומותר האדם מן הבהמה זה הרוח הממללא - כוח הדיבור. בפרשתנו מוזכר בניית המשכן וכליו. אותו מקום קדוש שהשכינה שרתה בו והפיץ את אורו לכל העולם. רבינו, רבי חיים בן עטר זצ"ל כתב בספרו המופלא "אור החיים" מדוע מוזכר פעמים רבות "כאשר ציוה ה' את משה", וזאת לשונו הקדושה: שהיו אומרים בשעת המלאכה הרי אנו עושים דבר זה כאשר ציוה ה' את משה. עכ"ל. ונראה לבאר דבריו הקדושים, שבונה המשכן וכליו אמרו לפני כל פעולה ופעולה ולפני כל מעשה ומעשה שהם עושים זאת כאשר ציוה ה' את משה, כדי להכניס יותר קדושה וסיעתא דשמיא במלאכה הקדושה, שתשרה השכינה במעשה ידיהם ותצלח פעולתם יותר ויותר וכדוגמת אמירת "לכבוד שבת קודש" לפני כל הכנה וקניה לצורך שבת הקדושה. אין ספק, לדיבור כוח משמעותי היכול לחולל נפלאות. ונספר סיפור בענין. למורה בבית ספר היתה בעיה קשה עם אחד מתלמידיו. הלה סירב ללמוד בכל תוקף והפריע רבות למהלך השיעור. הדבר היה ממש בלתי נסבל. בצר לאותו מורה, פנה במכתב לגרפולוג מומחה שיורה לו כיצד לפעול ולהתנהג עם אותו תלמיד סורר. המורה צירף למכתבו את כתב ידו של התלמיד המדובר וחיכה בקוצר רוח לתשובה. אחרי מספר ימים הגיע המכתב המבוקש. תשובת הגרפולוג היתה מפתיעה. "למורה היקר, הכתב מורה שמדובר בתלמיד גאון ואני לא אגזים אם אכתוב שביכולתו להיות אחד מגאוני הדור הבא. יש בקירבו יכולות מצויינות ונפלאות. רק דבר אחד, התלמיד המדובר סובל מחוסר ביטחון ופירגון. תשבח ותעודד את אותו תלמיד בכל יכולתך ותראה נפלאות". המורה ההמום מתוכן המכתב, החליט לעשות מעשים. מאותו יום שהתקבל המכתב הוא התחיל לשבח ולפאר את אותו תלמיד, לפרגן ולעודד. על כל תשובה שענה אותו תלמיד גם אם היא לא היתה כל כך נכונה ומדוייקת, המורה עשה ממנה מטעמים והיה משבח ומקלס את אותו תלמיד ללא הרף. לאחר מספר חודשים המהפך קרה. אותו תלמיד לשעבר שלא היה לומד והיה עושה שמות בכל שיעור, הפך להיות מצטיין הכיתה! לאחר מספר חודשים, אותו מורה מקבל מכתב רשום מהגרפולוג המומחה וזה תוכן המכתב: "למורה היקר. לא יודע איך זה קרה אבל כתב ידו של התלמיד שלך התחלף לי בתלמיד אחר מבית ספר בכלל אחר. לצערי תלמידך לוקה בחוסר יציבות מוחלטת ובקשיי הבנה וקליטה. לדעתי עם השקעה מרובה הוא יוכל להיות מהחלשים בכיתה". המורה ההמום שלח מכתב חזרה לאותו גרפולוג שהענין הסתדר על הצד הטוב ביותר... אחים ואחיות יקרים, הנה לנו הוכחה מהי כוחה של מילה וכמה השפעה יש לכל דיבור. כמה אפשר לפעול אם נשתמש בפינו בצורה נכונה וראויה ומה ניתן להשיג אם נשכיל לנצל את המתנה הנפלאה שקיבלנו מאת ריבון כל העולמים. נדבר דברים טובים ומועילים, ונזכה לגאולת עולמים.

הקמת הבישכון!!!

פעמים רבות מתעורר ליבנו, לעשות איזו פעולה למען הגדלת שמו יתברך בעולם. אם זה בעבודה על תיקון מידה כזאת או אחרת, או שמא חיזוק בענייני שבת קודש, קירוב רחוקים וכהנה רבות מספור. אולם דא עקא, אזי מתעורר אותו מלך כסיל וזקן מיודענו משכבר הימים שתמיד נזכר להגיע בדיוק אבל בדיוק כאשר אנו מתעוררים ואולי ליתר דיוק ממתין הוא בדריכות ליד "המיטה" תרתי משמע, וכל עוד האדם נתון בתרדמה עמוקה, מקפיד היטב לכל יכשל באבק של "גול שינה", ואף מוסיף כהנה וכהנה "הטבות" לרפד את שינתו, שנצא ידי חובת "כל הדעות"! ואז כאשר מתחיל האדם לפקוח את עיניו וליבו, מתחיל לחשוב על תכליתו, ואין אדם יודע יום מותו, ומה יאמרו עליו בהספדו, מתלהט הוא בנפשו, להרבות את כבוד קונו, להתקרב עוד צעד אל מקור הטוב כמאמר המשורר האהוב לאלוקי "ואני קירבת אלוקים לי טוב!" והרצים יצאו דחופים, בדבר המלך הכסיל והזקן במהרה מגיעים, וחששות בלי סוף עליו מפילים, לקעקע רצונותיו ורגשותיו הפצים. למה לך להתחיל? מפטירים הם בלשונם, בודאי שלא תוכל לעמוד בזאת מעמסה! לשמור את הלשון! אפשר אולי בעולם הבא, ההלכות כה מרובות "ומוטב יהי שוגגין ולא מזידין", זורים הם את מילתם! וכן בשמירת השבת שהלכותיו כהררים התלויים על חוט השערה, וגם אם תזקין ולא ישרא בראשך שערה, לא תגמור מללמודם, יעצים הם "חביבה"! אולם החכם עיניו בראשו ואם לדני יש תשובה, נעיין בבקשה בפירושו הנפלא של ה"כלי יקר" שמביא את מדרש חז"ל שהיו ישראל וכל חכמי לב מקימים את המשכן ולא הצליחו, אמר הקב"ה למשה: עסוק אתה בהקמתו והוא עומד מאלי! ויש בזה רמז לכל המעשים אשר האדם עושה, כי קצרה יד האדם להשלים החל וגמור, אלא האדם הוא המתחיל וה' יגמור על ידו! ע"כ. ודבריו הנפלאים קילורין הם לעינים, ותשובה ניצחת מה נעשה כאשר מלך "כסיל וזקן" יבוא להרדימנו, בואו ונתעורר! נתחיל ובעזר ה' נצליח!

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
18:51	18:45	17:45	ת"א
18:54	18:44	17:00	י-ם
18:52	18:44	17:06	חיפה
18:54	18:16	17:18	כ"ש

הפסרת השבוע:

"א: בן שבע ס: ויכרות יהודע"

מיטעמים לשבת

"ואת האלף ושבע המאות וזמיישה ושבעים עשה ויום לעמודים" (לז, כז)

כתב ב"תורת משה", אמרו חכמינו, כי בשעת עריכת החשבון שכח משה בתחילה מה עשה באלף ושבע מאות וחמישה השקלים, עד שזכר שעשה בהם ויום לעמודים. אפשר להבין את הכוונה שבדבר על פי מה שנאמר בספרים, כי עיקר שורש ישראל הוא שש מאות אלף נפש, שיש להן מקום באותיות התורה והיתה להן גם אחיזה במשכן. אשר ליתר בני ישראל אשר מחוץ למספר זה, לא היה להם קשר אמיתי לתורה ולשורש ישראל, לא ידע משה בתחילה כיצד לצרפם אל הקדושה, עד שמצא להם עצה, שיתחברו אל הצדיקים - שהם עמודי העולם - ויתמכו בתלמידי חכמים. על ידי כך יהיו בבחינת "ויום" לעמודים" ויוכלו גם הם להשתייך אל הקדושה...

(מעיינה של תורה)

"אבני זכרון לבני ישראל" (לט, ז)
כתב ה"משך חכמה" שחכמינו אמרו, כי בשעה שהיה יוסף נתון בנסיון בביתו של פוטיפר, נראתה לו דמות דיוקנו של אביו, שאמר לו: שמות אחיך יהיו חרותים על אבני האפוד, כלום רוצה אתה שיחסר שמך, אם חלילה תכשל בחטא? יוצא איפוא, שאבני האפוד משמשות אות זכרון לכל בני ישראל. כאשר יעלה אדם מישראל בזכרונו, ששמות כל השבטים חרותים עליהן, יבוש ויכלם מלעבור עבירה...

(מעיינה של תורה)

"ויברך אותם משה" (לט, מג)

המקובל האלוקי רבי מאיר ביקיאים זצ"ל שאל: המדרש פתח בשאלה: "מה ברכה ברכן?", ואילו רש"י העתיק רק את התשובה, שאמר שתשרה שכינה במעשה ידיכם, והיה נועם וגו'. ונראה מדבריו שהעיקר היא התשובה. אבל נראה לפרש שיש כאן אכן שאלה נוקבת ותשובה נפלאה. השאלה היא, "מה ברכה ברכן?", הלא כלל נקוט בדינו כי "אין הברכה

שורה אלא בדבר הסמוי מן העין", ואינה שורה לא בדבר המדוד ובדבר המנוי. ואילו פרשתינו פותחת במשקל ובמניין מדוייק של כל חומרי המשכן, ואיך תשרה הברכה? והתירוץ הוא, שברכס שתשרה שכינה במעשה ידיהם, ובמקום בו יש השראת שכינה אין כל הגבלה ויכולה לחול הברכה אף בדבר המדוד והמנוי!

(מעייין השבוע)

"כי שכן עליו הענן, וכבוד ה' מלא את המשכן" (מ, לה)

פירש רבינו חיים ויטאל זצ"ל: הענן שכן על האוהל מכל הצדדים, וכיסה גם את הפתח. אך לא זו בלבד, אלא שהענן היה מלא את המשכן כולו. ויש בדבר רמז ומשמעות. כי בזוהר הקדוש כתבו, שהמשכן הוא רמז לליבו של האדם, "היכל ה' המה", "ושכנתי בתוכם". כל המצוות מוסיפות קדושה לאדם, "מסובבות" את ליבו. אבל העיקר הוא שהקדושה תשרה גם בו, בתוככי ליבו!

(מעייין השבוע)

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

פעם נכנס לבית הגביר רבי יצחק, כדי ליטול אחד מכרכי הש"ס והיה משיב את הכרך שהיה ברשותו. אשת רבי יצחק חשה שלפניה עומד אדם גדול, מגדולי ישראל ממש. על כן הרהיבה עוז בנפשה ואמרה לו באחת הפעמים שהזדמן לביתה: אל לו למר להטריח את עצמו לבוא לביתנו כל פעם שרצונו להחליף מסכת המסכת, ביטול תורה הוא. אשלח אני אחד ממשרתי בכל בוקר למקום לימודו והוא יביא לכבודו את הגמרות הנחוצות לו לצורך לימודו. ואכן סידור זה נמשך במשך תקופה ארוכה. כשנאלץ ה"שאגת אריה" לעזוב את העיר, ניגש אליה ובירכה: "אני מברך אותך שיוולדו לך שני בנים אשר יאירו את עיני ישראל, כיון שאפשרת לי ללמוד מן הש"ס שברשותך, בן אחד אני מברך יזכה להקהיל קהילות רבות וילמד את צעירי ישראל את הש"ס, ואילו הבן השני לא יצטרך לש"ס כי יזכה לדעת את התורה כולה בעל פה". נתקיימה ברכת הצדיק. בנה האחד היה הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, שנמנה על תלמידי ה"שאגת אריה", הקים את אם הישיבות היא ישיבת וולוז'ין, ובנה השני הלא הוא רבי זלמן (המכונה רבי זלמלה) שהתעלה מעל כל בני דורו כמעט, בידיעת התורה כולה בעל פה...

(תורת הפרשה)

מסופר על הגאון בעל "שאגת האריה" רבי אריה ליב זצ"ל, שבזמנו היה גר בוולוז'ין אדם אחד בשם רבי יצחק בר אבהן, גביר וגם פרנס הקהילה. לצורך מסחרו הירבה לנדוד בקהילות ישראל. בשובו ממסעות אלו נהג לזכות את אשתו בתשורה נאה. יום אחד לפני שיצא לדרכו ביקשה ממנו אשתו הצנועה וחכמת הלב, שבמקום התשורות שהוא נוהג להביא מן הדרך היא מעדיפה שיקנה לביתו ש"ס שלם. ש"ס שלם באותם ימים היה דבר נדיר ויקר המציאות, שמע רבי יצחק בקול אשתו ובאחד ממסעותיו הצליח לקנות ש"ס שלם. אומנם לא כולם מאותו דפוס, ולא כולם באותו גודל, גם הכריכות היו שונות, אולם היה זה ש"ס שלם. כדי לא להחזיק טובה לעצמם, החליטו רבי יצחק וזוגתו שישאילו את כרכי הש"ס לכל מי שחשקה נפשו בלימוד התורה. עד מהרה התפרסם הדבר בעירם וכל בן תורה שרצה ללמוד, היה ניגש לביתם ומבקש כרך מן הש"ס בהשאלה. כשגמר ללמוד שב במהירות לבית הגביר ומקבל תמורתו כרך אחר מאלו היו מצויים אותה שעה בבית הגביר. הואיל ורבי יצחק לצורך מסחרו נאלץ היה להסתובב מחוץ לבית, מינה את רעייתו החכמה שהיא תהיה "מנהלת הספרייה", בידיה ניתנו מפתחות האוצר והיא היתה ממונה על הרישום של נוטלי הספרים. לימים הגיע לעיר הגאון בעל "שאגת האריה". הוא התבודד באחד מבתי המדרש בעיר ושקד בהתמדה על לימודו, מידי

והייתם לי סגולה

סגולה לרפואת חולה, שיתאספו עשרה אנשים וילמדו שיעור בספר "מנורת המאור" עבור רפואתו ויועיל בעזרת ה'. תינוק שאינו מדבר יתנו לו לאכול פיסטוקים, ובעת שאוכל יאמרו את הפסוק (יחזקאל פרק מז, פסוק יב): "והיה פרוי למאכל ועלהו לתרופה", כפי פירוש רש"י שם.

(סגולות ותפילות)

מדברי האש הישירה הרב ר' יוסף מוגרבי שליט"א

הזינוק הבנים

הורים אינם שוטרים!

אי הגדרת המטרה מראש בפרוטרוט, בפרט בחינוך הילדים, עלולה להיות הרסנית. שכן, אנו עלולים למצוא את עצמנו נוקטים באמצעים שאינם נכונים. ככל שהמטרה מוגדרת יותר, כך נוכל לבחור אמצעים נכונים יותר, שיביטחו את הגעתנו למטרה הנכספת ברמה גבוהה יותר של סבירות. למרות שללא ספק מצווים אנו לעמוד בשער ולהיזהר שילדינו לא יחצו קווים ולא יעשו מעשים מסויימים, אסור שניתפס למחשבה, כביכול וזו מטרת החינוך. כהורים, מוטל עלינו להגיע להרבה יותר מכך. תפקידנו, לא רק לפקח על מעשי הילד ולהרגילו לבצע מעשים מסויימים בלבד. זהו תפקידן של מערכות אכיפה, לא של מערכת חינוך. מי שרוצה לחנך - כל שכן הורים המצווים לחנך את ילדיהם - לא יכול להסתפק בפעולות שיטור, מבלי להתחשב בנפשו של הילד, ברצונותיו, מחשבותיו ונטיותיו. בניגוד לשיטור, שאין זה מתפקידו לנסות לרדת לסוף דעתו של האזרח אלא לאכוף את ביצוע החוק, הרי שהורים לא רק שחייבים להתייחס לרובדים הנפשיים הפנימיים - אלא שהם צריכים לתת דעתם על החלקים האלו, אולי אף יותר מאשר על גוף המעשים של הילד. שוטר העוצר נהג שנסע ב"אין כניסה" או שחצה רמזור באור אדום, אינו בודק אלא את המעשה לגופו. ברם, הורים המגלים את בנם צועד בנתיב אסור או חוצה קווים אדומים, בל ימהרו לחרוץ דין על מעשיו, בטרם יבררו וילבנו את הצדדים הנפשיים העומדים מאחורי התנהגותו. רצוי שיזכרו כל העת כי: גם כשהרצון שלנו - ולמי אין רצון כזה? - לגדל את ילדינו בדרכי תורה ויראה, לקיים רצון הבורא ולהיות עסוקים וחפצים במצוותי תמיד, עלינו לזכור כי איננו מאלפים רובוטים אלא מחנכים ילדים. ובתור שכאלו, עיקר חובתנו, להביא את הילד למצב שבו יאהב את אשר אנו מלמדים אותו לעשות. הרי אומר: להביא את הילד לידי ביצוע המצוות בפועל, אינה מספקת, אלא להניעו לקיימן מתוך חשק ורצון פנימי. הורה שיצליח להביא את ילדו להתפלל כל התפילות בקול רם, יחוש אולי כי עשה דבר גדול. אבל האמת היא, שאם הילד יעשה זאת מתוך כפיה או מתוך פחד - אחר שאיימו עליו בעונש - הרי שמטרת החינוך לא הושגה. יתכן שידמה להורים או לעומדים מן הצד, כי הם מתקדמים יפה לעבר המטרה, אך עובדה זו עלולה להתגלות כענין של טעות אופטית בלבד... תפקידו של החינוך והמטרה הסופית שלאורה יבחנו כל פעולותיו המעשיות, הם איפוא לטעת בילד אהבת הבורא, להביאו לאהוב את קיום המצוות, ולעשותן מתוך רצון וחשק. לא רק לקיימן מתוך כפיה, או מתוך רצון לספק ולגרום נחת רוח לאחרים. הורים רבים מודעים למטרה עליונה זו, אך לא כולם יודעים להשגיח על דרכם בחינוך הילדים, שתיתן מענה דוקא לזוית זו. היכן טמונה הטעות? כשההורים מתנהגים כשוטרים, או כמפקחי תנועה המורים להיכן ללכת ולהיכן לפנות! אבא ואמא צריכים לעשות זאת מתוך אהבה ודאגה ואת זה יש להדגיש לילדים, באופן כזה יתקבלו ברצון ובשמחה, ונרויח את ילדינו בזה ובבא ואשרי הזוכים.

שלום בית

הסר כעס מליבך

בספר "זכו" כתב שאם אנו רוצים להילחם בכעס מחובתנו להסיר מהבית מוקדי כעס. אתן דוגמא. יום שישי - יום הכעס הבינלאומי, יום שישי ללא כעס זה פשוט לא יום שישי, חסר בטעם ה"טוב" של ערב שבת... שאלתי כבר כמה בעלי משפחה, מדוע הכעס חייב לסייע לכם בהכנות שבת?! תחליטו לערוך כמה שינויים בהכנות. למשל, את נעלי השבת לצחצח ביום חמישי, פרט קטן וכמה הוא גדול. מי אמר כי צריכים לצחצח אותם דווקא ביום שישי אחרי הצהריים שלוש דקות לפני הצפצוף האחרון?!... נרות שבת, גם כן מותר לקנות ביום רביעי, מדוע ברגע האחרון להיזכר כי חסרים נרות לשבת?... את החולצות מותר להחזיק גם ביום חמישי ואפילו ביום שלישי וכו'. ישנם אפילו תבשילים שאפשר להכיןם יום יומיים קודם, ולהשאיר ליום שישי רק מה שמוכרחים לבשל ביום שישי וכו'. עם מעט תכנון - ויום שישי הוא היום הכי רגוע בשבוע. ערב פסח, אה? גם כן, חודש הכעס הבינלאומי. אם בכל זאת את רוצה דווקא לנקות גם את האבק עם כל התירוצים וההסברים, בסדר, למה שלא תתחילי בט"ו בשבט, היכן כתוב שספרים אסור לאבק בראש חודש אדר? יש כל כך הרבה מדפים גבוהים למעלה שבקושי מגיעים אליהם וכלל לא צריכים לבדוק שם חמץ לפי הלכה, אבל בסדר את/אתה רוצה, תעשו את זה חודש וחצי לפני "מה נשתנה", וכי הכל צריך להיעשות ברגע האחרון כשהאוויר דחוס בכעס, זעם, עצבים וצעקות. נוסעים לשבת מחוץ לעיר - איזה מתח... יוצאים לנופש, ביום הנסיעה כעס ומתח. מדוע לא נתכונן שבוע לפני כן, שלושה ימים לפני כן, לערוך רשימה מה אנחנו עומדים לקחת, רושמים וכל דבר שנכנס למזוודה מציינים היכן ובאיזה מזוודה הוא שוכן... לא באתי לתת עצות לוגיסטיות איך להתכונן לנסיעות, רק להצביע כי אפשר להגיע לכך - שהנסיעה תהיה שקטה ושלולה ללא כעס ועצבים. אני רואה הורים שלוקחים ילדים לשמחות, וגורמים לכעסים מיותרים בין בעל לאשתו לפני האירוע ואחריו עד אמצע הלילה. לפעמים מוכרחים לקחת אותם והרבה פעמים סוחבים אותם רק בשביל להראות לכולם את המותק שלי את הפוצקלה מוצקלה, וכדי שיצלמו אותו מכל הכיוונים, בשביל האגו. בכל עת ושעה מוטל עליכם לדאוג לכך שיהיו כמה שפחות מכשולים, כדי לצאת עם מינימום כעסים, צריך להסיר מוקדי כעס! ויחד עם הרבה תפילות, נזכה לחיים שלווים ורגועים, שמחים ורעננים, אכ"ר.

אמרי שפר

- הרה"ק רבי יצחק אברבנאל אומר: אין תכלית החוכמה לדעת המידות המשובחות - כי אם לעשותם.
 - הרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורה אומר: הכל עשוי ללמדנו: מסילת הברזל - בגלל רגע אחד עלול אתה לאחר הכל. הטלגרף - שכל מילה נמנית, נחשבת ומצטרפת לחשבון, והטלפון - ששומעים שם מה שאתה מדבר כאן.
 - הרה"ק רבי ישראל מסלנט אומר: שלושה דברים יש ללמוד מהרכבת: א. המתממה לרנע אחד - מאחר אותה. ב. סטייה כלשהי מהפסים - אסון. ג. הנוסע ללא כרטיס - צמיו לעונש.
 - הרה"ק רבי שמחה בונם מפשיסחה אומר: משחק השחמט מלמדנו: צריך האדם להתנהג בדירות יתרה בכל דרכיו, לשקול היטב כל סביעה ופסיעה, ולחשוב שבעים ושבע פעמים על כל צעד בטרם יעשה.
- (פתגמים נבחרים)

ועל כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

והרי השכל הפשוט מחייב שאנחנו, מקבלי התורה, צריכים היינו לרוץ אחרי כל מצוה, לחפש במטמוניות ולמסור את הנפש כדי לזכות בעושר כה רב. בכל זאת מעטים מאוד האנשים הרודפים באמת אחרי כל מצוה, ורואים עצמם עשירים מופלגים בקיימם מצוה אחת ממצוות התורה. וכל כך למה? משום שאין אנו מכירים בעושר הרב המצוי בכל מצוה. עניים בדעת אנחנו, והננו מסתפקים בפרוטות בלבד, ואין אנו מסוגלים להבחין בין פרוטות עלובות, שגם אם נצבור מהן הרבה, לא יצטבר בידינו סכום הגון - לבין עושר רב, דהיינו שטרות בני אלף ורבבה, המזומנים בעבורינו בכל עת ובכל שעה, ואין לנו אלא ליטול אותם כדי להתעשר בזה ובבא.

(משלי החפץ חיים)

בכמה מסתכם כל הונו של עני? בפרוטות. יש עניים שמעולם לא ראו שטר של סכום גדול, כיון שכל ימיהם הם מקבלים פרוטות ומצרפים פרוטה לפרוטה, עד שעולה בידם לחסוך כמה מאות לפרנסתם הדלה. והיה אם ימצא עני שטר של סכום גדול, הוא לא ידע כי נזדמנה מציאה גדולה לידי. כל שכן שלא ידע את ערכו של שטר בן אלף שקלים, כי מעולם לא ראה שטר כזה. יתכן אפילו שהוא לא יטרח להתכופף ולהרים שטר כזה שיתגולל ברחוב, כי יחשוב שזו אינה אלא פיסת ניר מעוטרת בציורים משונים. אנו, העניים בדעת, משולים לאותו עני. השם יתברך נתן לנו מתנה טובה, היא תורתנו הקדושה, ובה תרי"ג מצוות. ושכר כל מצוה "עין לא ראתה אלוקים זולתך", ועל העושר שבעולם לא ישוה לעושר הגלום במצוה אחת, ולו גם הקטנה ביותר.

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ הסוחט בשבת זיתים לעשות מהם שמן, או ענבים לעשות מהם יין, חייב משום מפרק (שהוא תולדה של מלאכת דש), ואסור מדברי סופרים לסחוט תותים או רימונים, שהואיל ומקצת בני אדם סוחטים אותם כזיתים וענבים, לפיכך גזרו בהם שמא יבואו לסחוט זיתים וענבים.
- ✓ כל פרי שנוהגים באיזה מקום לסחוטו לשתות מימיו מחמת צמא או תענוג, מפני שהפרי מצוי במקום ההוא בשפע רב, אסור לסחוטו בכל העולם כדין תותים ורימונים. ולכן אסור לסחוט אגסים, מפני שבכמה מקומות נוהגים לסחוטם למשקה, וכן אסור לסחוט תפוחי עץ וכמו כן אסור לסחוט תפוחי זהב ואשכוליות, כיון שנוהגים לסחוטם הרבה מאוד בזמנינו. וכן יש להחמיר בעגבניות וכדומה שלא לסחטן בשבת אלא על גבי מאכל.
- ✓ פירות שאין דרך לסחוטם בשום מקום, מותר לסחוטם בשבת לצורך משקה, כיון שאינו אלא כמפריד אוכל מאוכל. ולכן מותר לסחוט אבטיח, ומכל מקום לא הותר לסחוט פירות אלה אלא ביד ולא בכלי המיוחד לכך, ומיקסר חשמלי יש בו איסור תורה ואסור בלאו הכי.
- ✓ מותר למצוץ בפיו המיץ שבפירות, כגון תותים ורימונים תפוחי זהב ואשכוליות, וכן למצוץ הבשר שנשרה במרק והפת שנשרה ביין, ומכל מקום נכון להחמיר בענבים (שעיקר איסור סחיטתם מן התורה) לבל ימצוץ המשקה בפיו כשאינו מניחם בתוך פיו ממש אלא כדרך יניקה, אבל אם מניחם לתוך פיו ומוצץ המשקה, ואחר כך משליך החרצנים והגזים - מותר לכל הדעות.
- ✓ מותר לסחוט אפילו אשכול של ענבים לתוך אוכל כדי לתקן את טעם האוכל, שמשקה הבא לאוכל דינו כאוכל, והרי הוא כמפריד אוכל מאוכל שאין בזה איסור של מפרק. וההיתר הוא אפילו כשאינו סמוך לסעודה, ואפילו אם לא משאיר קצת מן המשקה בפרי - מותר. וכל שכן שמותר לסחוט שאר פירות כגון תפוחי זהב ואשכוליות לתוך אוכל, ובלבד שהמאכל שבצלחת מרובה, באופן שהמשקה שנשחט עליו מתערב באוכל ורובו נבלע בתוכו, אבל אם המאכל מועט והמשקה הנשחט צף עליו מפני ריבוי המשקה - אסור, ולכן אותם הנוהגים לתת שתיים או שלוש כפיות סוכר בכוס, וסוחטים על זה תפוחי זהב חצי כוס או יותר - יש למחות בידם.
- ✓ ההיתר הנאמר בסעיף הקודם שמותר לסחוט פירות העומדים למשקים לתוך האוכל, הוא דוקא לתוך אוכל, אבל אסור לסחוט אותם לתוך כוס שיש בה משקה, כיון שאין המשקה נחשב כאוכל לענין זה.
- ✓ הרוצה לסחוט לימון לתוך כוס תה, נכון להחמיר שלא יסחוט אותו לתוך כוס תה חם שהיד סולדת בו, מפני שלימון נחשב דבר חריף שמתבשל אף בכלי שני. וכן לא יסחוט את הלימון לתוך כוס שיש בה סוכר לפני שיערה מים רותחים מכלי ראשון לתוך הכוס, מפני שכשמערה מים חמים שהיד סולדת בהם מהכלי שעל האש, הרי הוא מבשל את מיץ הלימון, (ונמצא שעושה חומרא המביאה לידי קולא), אלא יערה מים רותחים לתוך כוס ריקה, ומשם יערה את המים (שבכלי שני) לתוך הכוס שיש בו מי לימון וסוכר. (ואם נוח לו יותר לסחוט הלימון ישירות לתוך כוס תה מוכן, ימתין זמן מה עד שהתה לא יהיה חם שהיד סולדת בו, ואז יסחוט את הלימון.
- ✓ פירות או ירקות הכבושים בחומץ או במי מלח, וכן ירקות שלוקים, מותר לסחוטן בשבת לתוך כלי ריק אם אינו צריך למים היוצאים מהם, ואינו סוחטם אלא כדי לתקנם ולהכשירם לאכילה, וכן מותר לסחוט לפת ושאר ירק המבושל מהשומן הנבלע בהם, כשסוחט מפני שאינו יכול לאוכלם מרוב שמנוניותם, ואם הוא צריך למימיהם אינו מותר לסחוטם אלא לתוך כלי שיש בו אוכל, אבל אם אין בו אוכל - אסור.
- ✓ אסור לחתוך אשכולית לרוחבה ולדחוק באשכולית על ידי כף להוציא ממנה את המשקה לשתותו. אבל מותר לאוכלה בכפית אם נזהר שלא לסחטה, וגם לא יתכוין דוקא למיץ בשעה שהוא אוכל, אולם מן הראוי להחמיר גם בזה.

(השבת והלכותיה)